

Försäkringstekniska riktlinjer för Pensionsmyndighetens premiepensionsrörelse

Dok.bet. PID168988
Version 4.2
Dnr VER 2015-101
Beslutad 2019-10-16
Gäller från 2019-12-01
och med

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Försäkringstekniska riktlinjer	3
1.2	Försäkringstekniskt beräkningsunderlag	3
2	Principer för val av dödlighetsantaganden	4
3	Fondförsäkring	5
3.1	Bestämning av pensionsspararens tillgodohavande	5
3.1.1	Köp av fondandelar	5
3.1.2	Utbetalning	5
3.1.3	Byte av fonder	5
3.1.4	Arvsvinst	6
3.1.5	Uttag av avgift	6
3.1.6	Bestämning av pensionsbelopp, delningstal	6
3.2	Beräkning av försäkringstekniska avsättningar	7
3.2.1	Fondförsäkringsåtaganden	7
3.2.2	Oreglerade skador	7
3.2.3	Övriga avsättningar	7
3.3	Återköp	7
3.4	Fördelning av återbäring	7
4	Traditionell livförsäkring	8
4.1	Bestämning av garanterad förmån	8
4.1.1	Inbetalningar	8
4.1.2	Avkastning	8
4.1.3	Dödlighet	8
4.1.4	Driftskostnader	9
4.1.5	Säkerhetsbelastning	9
4.1.6	Höjning av garanterade belopp	9
4.2	Beräkning av försäkringstekniska avsättningar	9
4.2.1	Livförsäkringsavsättning	9
4.2.2	Oreglerade skador	10
4.2.3	Villkorad återbäring	10
4.2.4	Övriga försäkringstekniska avsättningar	10
4.3	Återköp	10
4.3.1	Villkor för återköp	10
4.3.2	Beräkning av tekniskt återköpsvärde	10
4.4	Fördelning av återbäring	10
4.4.1	Princip för fördelning av överskott	10
4.4.2	Retrospektiv reserv	11
4.4.3	Delningstal	12
4.5	Konsolideringspolicy	12
4.5.1	Syfte	12
4.5.2	Mål	12
4.5.3	Hantering under normala förhållanden	13
4.5.4	Hantering under onormala förhållanden	13
4.6	Överskottsmål	13
4.6.1	Syfte	13
4.6.2	Utformning	13
4.6.3	Hantering	14
4.6.4	Underskottshantering	14
5	Hela försäkringsrörelsen	14
5.1	Överföring av pensionsrätt mellan makar	14
5.2	Försäkringar på två liv	15
5.3	Ändring av försäkring	15
5.3.1	Tillförande av efterlevandeskydd under pensionstid	15
5.3.2	Borttag av efterlevandeskydd under pensionstid	15
5.3.3	Byte av medförsäkrad under pensionstid	15
5.3.4	Övriga ändringar	16
5.4	Avgiven och mottagen återförsäkring	16

1 Inledning

Pensionsmyndigheten är enligt socialförsäkringsbalkens 64 kapitel försäkringsgivare för premiepension. De försäkrade kallas pensionssparare. Myndighetens verksamhet i fråga om premiepension ska bedrivas enligt försäkringsmässiga principer. I lag (2017:230) om Pensionsmyndighetens försäkringsverksamhet i premiepensionssystemet finns bestämmelser om Pensionsmyndighetens tillämpning av försäkringsrörelse- och redovisningsregler. I lagen finns också bestämmelser om Finansinspektionens tillsyn över myndigheten.

Spararna sparar i fondförsäkring och erbjuds att välja fonder från Pensionsmyndighetens fondtorg.

Sparare erbjuds att överföra sina intjänade pensionsrätt för premiepension till make/make eller registrerad partner. För detta tar Pensionsmyndigheten en avgift.

Från det att en sparare går i pension finns möjligheten att lämna fondförsäkringen och att överföra det samlade kapitalet till den traditionella försäkring som Pensionsmyndigheten tillhandahåller. Pensionsmyndigheten tar då över ansvaret för förvaltningen av kapitalet och garanterar ett lägsta pensionsbelopp att utbetala. I lagen omnämns detta som premiepension i form av livränta.

Premiepension utbetalas livsvarigt på ett eller två liv. Två liv innebär att den försäkrade lägger till en medförsäkrad och premiepension betalas ut så länge minst en av de två lever.

1.1 Försäkringstekniska riktlinjer

Riktlinjerna ska användas för styrning, kontroll och uppföljning av myndighetens premiepensionsverksamhet. De försäkringstekniska riktlinjerna beslutas av Pensionsmyndighetens styrelse. Tillämpade principer och parametrar omprövas varje år eller oftare om behov uppstår.

1.2 Försäkringstekniskt beräkningsunderlag

De försäkringstekniska riktlinjerna kompletteras med ett försäkringstekniskt beräkningsunderlag. Underlaget innehåller antagandena som behövs för de beräkningar som redovisas i riktlinjerna. Vissa antaganden anges dock i riktlinjerna och beslutas i och med det av Pensionsmyndighetens styrelse. Det gäller antagande om avkastning vid beräkning av garanterat belopp (se 4.1.2) samt mål, intervall och tid för återgång till intervallet för konsolideringsnivån (se 4.5.2 och 4.5.4).

Övriga antaganden beslutas av generaldirektören efter förslag från chefaktuarien. Dessa antaganden är:

- arvsvinst (se 3.1.4 och 4.4.2.3)
- avgiften vid överförd pensionsrätt (se 5.1)
- avkastning vid beräkning av återbäringsränta (se 4.4.2.2)
- driftskostnader (se 3.1.6.3, 4.1.4, 4.2.1.3 och 4.4.3)
- dödlighet (3.1.6.2, 4.1.3, 4.2.1.2 och 4.4.3)
- målsolvens och solvenstak (se 4.1.6)
- om höjning av de garanterade beloppen ska ske (se 4.1.6)
- räntan på pensionsrätter (se 3.1.1 och 4.1.1)
- säkerhetsbelastning (4.1.5 och 4.2.1.4)
- förskottsränta (se 3.1.6.1 och 4.4.3)
- årlig avgift (se 3.1.5 och 4.4.2.4)
- återbäringsränta (se 4.4.2.2).

Övrigt innehåll i beräkningsunderlaget, dvs. formler och tekniska anvisningar, beslutas också av generaldirektören efter förslag från chefaktuarien.

Chefaktuarien har ansvaret för att beräkningsunderlaget följs.

2 Principer för val av dödlighetsantaganden

Dödlighetsantaganden kan vara olika i olika sammanhang. För att spegla det faktum att olika generationer uppvisar olika dödlighetsmönster används kohorddödlighet, det vill säga olika dödlighetsantaganden anpassade efter olika generationer. Under utbetalningstid används dödlighetsantaganden vid bestämning av belopp att utbetala under det närmaste året. Vid övergång till traditionell livförsäkring används dödlighetsantaganden för att bestämma det garanterade årliga beloppet. I bokslutssammanhang används dödlighetsantaganden för att värdera Pensionsmyndighetens totala premiepensionsskuld. Som grund för antagandena används Pensionsmyndighetens egen erfarenhet och offentlig statistik. Speciellt utnyttjas SCB:s prognoser för framtida livslängder i befolkningen.

3 Fondförsäkring

Pensionsmyndigheten tillhandahåller ett fondtorg från vilket pensionsspararna kan välja fonder med olika placeringsinriktning och riskprofil att placera sina premiepensionspengar i. En enskild pensionssparare kan välja högst fem olika fonder. För de som inte aktivt väljer någon annan fond placeras pengarna i det statliga alternativet AP7 Såfa.

3.1 Bestämning av pensionsspararens tillgodohavande

För varje pensionssparare finns ett premiepensionskonto med pensionsspararens tillgodohavande i premiepensionssystemet. Pensionsspararens tillgodohavande utgörs av andelar i fonder. Fondinnehavet ändras vid inbetalning, utbetalning och byte av fonder. Värdet av innehavet är antalet fondandelar multiplicerat med respektive fonds köpkurs. Under begränsad tid kan även likvida medel ingå i pensionsspararens tillgodohavande.

3.1.1 Köp av fondandelar

Inbetalda medel fördelas på fonder enligt pensionsspararens valda fördelning. Där anges i vilka fonder inbetalda medel ska placeras och den procentuella fördelningen av medlen mellan fonderna.

Pensionsmyndigheten förvärvar fondandelar på pensionsspararnas uppdrag.

3.1.2 Utbetalning

Inför utbetalning begär Pensionsmyndigheten inlösen av fondandelar motsvarande värdet av utbetalningen, och pensionsspararens tillgodohavande, räknat i antal fondandelar, minskas. Antalet fondandelar som ska inlösas fördelas mellan fonderna proportionellt mot värdet av fondinnehavet.

3.1.3 Byte av fonder

Vid fondbyte placeras fondinnehavet om så att det värdemässigt efter bytet kommer att fördela sig enligt den senast valda fördelningen. Viss avvikelse kan dock förekomma av tekniska skäl beroende dels på skillnad i preliminära och definitiva fondandelskurser, dels på spread i fondandelskurser och valutakurser. Byte av fonder är en kombination av inlösen av innehavda andelar och förvärv av nya andelar. Vid förändring av innehav i en och samma fond sker dock endast inlösen eller förvärv av mellanskillnaden.

3.1.4 Arvsvinst

Arvsvinsten bestäms av det kapital som frigjorts under en period genom dödsfall och de medel varmed premiepensionsrätter minskats vid överföring av pensionsrätt mellan makar (se 5.1) under samma period. Arvsvinst tilldelas minst en gång per år och fördelas proportionellt mot tillgodohavandet den period som arvsvinsten avser. Proportionalitetsfaktorn är en uppskattning av faktisk dödlighet, som beror av ålder men är lika för kvinnor och män. Den uppskattas ur Pensionsmyndighetens erfarenhet.

3.1.5 Uttag av avgift

Det totala avgiftsuttaget ett år bestäms av regeringen i samråd med Pensionsmyndigheten och ska täcka de verkliga kostnader som kan anses härröra från försäkringsverksamheten.

Avgift tas ut från pensionsspararnas premiepensionskonton minst en gång per år.

3.1.6 Bestämning av pensionsbelopp, delningstal

Helt årligt pensionsbelopp bestäms som värdet av tillgodohavandet dividerat med ett delningstal. Delningstalet är det förväntade nuvärdet av en utbetalning av en krona per år så länge pensionsspararen lever. Det bestäms med antaganden om värdetillväxt på fondandelar (förskottsränta), dödlighet och driftskostnader. Antagandena väljs enligt 3.1.6.1–3.1.6.3 så att utbetalda belopp kan förväntas bibehålla konstant köpkraft. Antaganden kan skilja sig mellan fondförsäkring och traditionell försäkring när det är motiverat.

Pensionsbeloppet bestäms kalenderårsvis. Pension utbetalas normalt månadsvis och då som en tolfteedel av årsbeloppet. Pensionsbeloppet ändras normalt inte under året. Det sätts dock till noll om tillgodohavandet på kontot skulle bli negativt.

Belopp att utbetala kan vara viss andel, 75 %, 50 % eller 25 %, av helt pensionsbelopp och avrundas till hel krona.

3.1.6.1 Förskottsränta

Förskottsräntan utgör en realistisk bedömning av den reala värdetillväxten under försäkringstiden för de tillgångar Pensionsmyndigheten håller för pensionärernas räkning i denna försäkringsverksamhet.

3.1.6.2 Dödlighet

Dödligheten är en prognos för den framtida dödligheten bland de försäkrade. Den beror av ålder och födelseår och är lika för kvinnor och män. Den bestäms som beskrivs i avsnitt 2.

3.1.6.3 Driftskostnader

Driftskostnaderna uppskattas med prognoser för den del av Pensionsmyndighetens verkliga framtida kostnader som kan anses härröra från försäkringsverksamheten.

3.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar

3.2.1 Fondförsäkringsåtaganden

Fondförsäkringsåtaganden bestäms för varje försäkring och utgörs av summan av fondinnehavens inlösenvärde och, i förekommande fall, medel som ännu ej placerats i fonder.

3.2.2 Oreglerade skador

För oreglerade skador avsätts belopp motsvarande pensionsutbetalningar som ej kunnat verkställas. Ränta utgår ej på dessa belopp.

3.2.3 Övriga avsättningar

Följande poster ingår också i Försäkringstekniska avsättningar.

- Pensionskapital som frigjorts vid dödsfall och som ännu inte fördelats som arvsvinst.
- Minskingsmedel från överföring av pensionsrätt mellan makar och som ännu inte fördelats.

3.3 Återköp

Försäkring återköps vid övergång till traditionell försäkring enligt 4.1.1 och vid överföring av pensionsrättigheter till EU. Återköpsvärdet är lika med värdet av försäkringens tillgodohavande.

Annan rätt till återköp föreligger inte.

3.4 Fördelning av återbäring

Försäkringen berättigar inte till återbäring.

4 Traditionell livförsäkring

4.1 Bestämning av garanterad förmån

4.1.1 Inbetalningar

Inbetalda medel uppfattas som engångspremier. Varje ny engångspremie höjer det garanterade årliga pensionsbeloppet. Beloppet bestäms ur engångspremien med antaganden om framtida avkastning, dödlighet och driftskostnader enligt 4.1.2-4.1.4. Säkerhetsbelastning görs enligt 4.1.5.

Följande inbetalningar kan förekomma.

- Pensionskapital vid övergång från fondförsäkring.
- Premiépensionsrätt inklusive ränta, ny eller ändrad (höjd), egen intjänad eller mottagen överförd (se 5.1).
- Fördelade minskningsmedel från överföringar av pensionsrätt enligt 5.1.

Medel från tiden före övergång till traditionell livförsäkring kan även inkomma och betalas in som premie. Det kan gälla

- återförda förvaltningsavgifter från fondbolag
- skadestånd
- utdelning från fonder
- korrigeringsmedel p.g.a. felaktigt uppgivna fondkurser el. dyl.

Även negativa inbetalningar kan förekomma:

- ändrad (sänkt) premiépensionsrätt inklusive ränta, egen intjänad eller mottagen överförd (se 5.1)
- negativa korrigeringsmedel p.g.a. felaktigt uppgivna fondkurser el. dyl.

Därvid sänks det garanterade årliga pensionsbeloppet.

4.1.2 Avkastning

Avkastningen sätts till -1 procent per år.

4.1.3 Dödlighet

Dödligheten är en försiktig uppskattning av den framtida dödligheten bland de försäkrade. Den beror av den försäkrades ålder och födelseår och är lika för kvinnor och män. Dödligheten kan vara olika för olika produkter och den bestäms som beskrivs i avsnitt 2.

4.1.4 Driftskostnader

Driftskostnaderna uppskattas som prognoser för den del av Pensionsmyndighetens verkliga kostnader som kan anses härröra från den traditionella livförsäkringsrörelsen.

4.1.5 Säkerhetsbelastning

Den antagna dödlighetsintensiteten säkerhetsbelastas genom att sänkas. Orsaken till den sänkta dödligheten är osäkerheten i fördelningen mellan män och kvinnor.

4.1.6 Höjning av garanterade belopp

Redan fastställda garanterade belopp kan höjas när solvensnivån överstiger det så kallade solvenstaket. Efter höjningen ska solvensen ligga på en nivå som motsvarar den så kallade målsolvensnivån.

Höjningens relativa storlek för en enskild försäkring beror av aktuell behållning och tidigare garanterat belopp. Den faktiska höjningen avgörs även av aktuell konsolideringsnivå och solvensnivå samt av målsolvensen. Den exakta formeln för höjningen finns i det försäkringstekniska beräkningsunderlaget.

4.2 Beräkning av försäkringstekniska avsättningar

4.2.1 Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningen bestäms för varje försäkring som kapitalvärdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning (diskontering), dödlighet och driftskostnader enligt 4.2.1.1-4.2.1.3. Säkerhetsbelastning görs enligt 4.2.1.4.

4.2.1.1 Diskontering

Diskonteringsräntekurvan bestäms som genomsnittet av marknadsräntan på dels likvida statsskuldväxlar och statsobligationer och dels säkerställda bolåneobligationer som gäller vid värderingstidpunkten.

Diskonteringsräntan ska väljas med utgångspunkt från löptiden på de kassaflöden som ska värderas.

4.2.1.2 Dödlighet

Dödligheten är en aktsam uppskattning av den framtida dödligheten bland de försäkrade. Dödligheten kan vara olika för olika produkter och den bestäms som beskrivs i avsnitt 2. Den beror av den försäkrades ålder, födelseår och kön.

4.2.1.3 *Driftskostnader*

Driftskostnaderna uppskattas som prognoser för den del av Pensionsmyndighetens verkliga kostnader som kan anses härröra från den traditionella livförsäkringsrörelsen.

4.2.1.4 *Säkerhetsbelastning*

Säkerhetsbelastning av dödlighetsintensiteten görs ej.

4.2.2 Oreglerade skador

För oreglerade skador avsätts belopp motsvarande pensionsutbetalningar som ej kunnat verkställas. Ränta utgår ej på dessa belopp.

4.2.3 Villkorad återbäring

Villkorad återbäring förekommer ej.

4.2.4 Övriga försäkringstekniska avsättningar

Följande post ingår också i Försäkringstekniska avsättningar.

- Minskingsmedel från överföring av pensionsrätt mellan makar som ännu inte fördelats.

4.3 Återköp

4.3.1 Villkor för återköp

Försäkring återköps vid överföring av pensionsrättigheter till EU. Återköpsvärdet beräknas som det största av följande två värden.

- Det tekniska återköpsvärdet enligt 4.3.2.
- Den retrospektiva reserven enligt 4.4.2, multiplicerad med värdet av den kollektiva konsolideringsnivån enligt 4.4.2.1.

Övrig rätt till återköp föreligger inte.

4.3.2 Beräkning av tekniskt återköpsvärde

Det tekniska återköpsvärdet beräknas som en prospektiv reserv baserad på det garanterade årliga pensionsbeloppet enligt 4.1.1, och med samma antaganden som vid beräkning av premier i 4.1.2–4.1.4.

4.4 Fördelning av återbäring

4.4.1 Princip för fördelning av överskott

Återbäring tilldelas genom höjning av utbetalt pensionsbelopp. Till varje försäkring hör en retrospektiv reserv enligt 4.4.2. Pensionsbelopp att

utbetalta bestäms som kvoten mellan den retrospektiva reserven och ett delningstal enligt 4.4.3, dock minst det garanterade beloppet. Återbäringen, som benämns tilläggsbelopp, utgörs av skillnaden mellan utbetalt belopp och det garanterade beloppet. Vid lägre utbetalningsnivå än 100 % reduceras belopp att utbetala i samma grad som det garanterade beloppet.

4.4.2 Retrospektiv reserv

Den retrospektiva reserven är noll då försäkringen påbörjas. Den förändras genom inbetalningar enligt 4.1.1, utbetalning av pensionsbelopp enligt 4.4.1, uppräkningsränta, tilldelning av arvsvinst och uttag av avgift enligt 4.4.2.2–4.4.2.4.

4.4.2.1 Konsolidering

Konsolideringsnivån K bestäms på följande sätt.

T = marknadsvärdet av Pensionsmyndighetens tillgångar som hör till den traditionella livförsäkringsverksamheten.

S = värdet av de sammanlagda retrospektiva reserverna

$K = T/S$, uttryckt i procent.

4.4.2.2 Ränta för uppräkningsränta av retrospektiv reserv

Räntan, den s.k. återbäringensräntan, skall avspegla avkastningen på Pensionsmyndighetens tillgångar för den traditionella livförsäkringsrörelsen.

Räntan R bestäms så att avvikelsen mellan aktuell konsolideringsnivå K och dess målvärde M kan förväntas reduceras med p % inom ett år. Följande formel kan användas för att åstadkomma detta

$$R = A + (p/100)(K - M)$$

Här är A den förväntade avkastningen på Pensionsmyndighetens tillgångar för den traditionella livförsäkringsrörelsen.

Räntan omprövas minst kvartalsvis och anges som ett heltaligt eller halvtaligt antal procentenheter. Dess värde ändras dock endast om överväganden enligt ovan leder till ett värde som avviker med minst ½ procentenhet från den gällande räntan.

Enligt konsolideringspolicyn (4.5) får räntan bestämmas på annat sätt om den kollektiva konsolideringsnivån ligger utanför det intervall som anges i konsolideringspolicyn. Då kan Pensionsmyndigheten även allokera eller re-allokera återbäringsmedel.

4.4.2.3 *Arvsvinst*

Arvsvinsten bestäms av hur mycket retrospektiv reserv som frigjorts under en period genom dödsfall och de medel varmed premiepensionsrätter minskats vid överföring av pensionsrätt enligt 5.1 under samma period. Arvsvinst fördelas minst en gång per år proportionellt mot den retrospektiva reserven enligt samma regler som för fondförsäkring, (se 3.1.4). Proportionalitetsfaktorn är en uppskattning av faktisk dödlighet, som beror av ålder men är lika för kvinnor och män. Den uppskattas med stöd av Pensionsmyndighetens erfarenhet.

4.4.2.4 *Avgifter*

För uttag av avgifter ur den retrospektiva reserven gäller samma regler som för fondförsäkring, se 3.1.5.

4.4.3 **Delningstal**

Delningstalen bestäms som i 3.1.6 utgående från den traditionella livförsäkringsrörelsens förutsättningar.

4.5 **Konsolideringspolicy**

4.5.1 **Syfte**

Syftet med denna policy är att reglera hur Pensionsmyndigheten ska styra den traditionella försäkringsrörelsen så att den kollektiva konsolideringsnivån varierar på ett sätt som åstadkommer en utjämning av avkastningen på tillgångarna utan att den aktuella generationen av pensions-sparare får för mycket återbäring på bekostnad av kommande generationer och vice versa.

4.5.2 **Mål**

Den kollektiva konsolideringsnivån bör ligga nära 100 %. Under perioder då detta är uppfyllt allokteras återbäringsmedel i enlighet med avkastningen på tillgångarna till pensionsspararna. Det innebär att den aktuella generationen av pensionssparare inte får för mycket återbäring på bekostnad av kommande generationer och vice versa. Återbäringsräntan, dvs. den räntesats varmed de retrospektiva reserverna förräntas, ska avspegla kapitalavkastningen på tillgångarna, men bör inte ändras alltför ofta. Därmed kommer konsolideringsnivån att variera. Målet är att konsolideringsnivån skall ligga i intervallet mellan 95 % och 105 %. Då styrs verksamheten enligt avsnitt 4.5.3. Då den kollektiva konsolideringen ligger utanför detta intervall styrs verksamheten enligt 4.5.4.

4.5.3 Hantering under normala förhållanden

Under normala förhållanden styrs den kollektiva konsolideringen genom att tillgångarna placeras i enlighet med de regler som anges i myndighetens Placeringspolicy. Återbäringsräntan bestäms enligt de regler som anges i 4.4.2.2.

4.5.4 Hantering under onormala förhållanden

Då den kollektiva konsolideringsnivån har ett värde som ligger utanför det intervall som angetts i 4.5.2 ska åtgärder vidtas som syftar att återkomma till värden inom intervallet senast inom 36 månader.

Då den kollektiva konsolideringen har ett värde som ligger under den undre gränsen för intervallet kan följande åtgärder övervägas

- placera om tillgångsmedel till tillgångsslag med lägre risk¹
- återta allokerad återbäring
- sätta återbäringsräntan lägre än vad som följer av 4.4.2.2.

Då den kollektiva konsolideringen har ett värde som ligger över den övre gränsen för intervallet kan följande åtgärder övervägas

- allokera återbäring
- sätta återbäringsräntan högre än vad som följer av 4.4.2.2.

4.6 Överskottsmål

4.6.1 Syfte

Syftet med överskottsmålet är att den traditionella försäkringsrörelsen med hög sannolikhet ska förbli solvent. Överskottsmålet anger hur mycket kapital, uttryckt i procent, som Pensionsmyndigheten ska hålla utöver livförsäkringsavsättningarna.

4.6.2 Utformning

Överskottsmålet är riskbaserat, målnivån beror på riskerna i försäkringsrörelsen. De identifierade relevanta riskerna kan indelas i

- Långelevnadsrisk, att pensionärerna lever längre än vad som antagits.
- Ränterisk, förändringar i diskonteringsräntan påverkar nuvärdet av Pensionsmyndighetens åtagande.

¹ Styrelsen beslutar i frågor om fördelning av tillgångar när onormala förhållanden råder. Se även Pensionsmyndighetens placeringsriktlinjer (PAD 2010-450).

- Tillgångsrisk, att marknadsvärdet på Pensionsmyndighetens tillgångar förändras. Olika tillgångsslag är olika riskfyllda vilket särskilt ska beaktas.

För var och en av riskerna beräknas ett belopp. Sedan summeras de enskilda beloppen med hänsyn till eventuella korrelationer. Summan divideras med livförsäkringsavsättningen, kvoten anger överskottsmålet. Beräkningarna specificeras i det försäkringstekniska beräkningsunderlaget.

4.6.3 Hantering

Ifall försäkringsrörelsens tillgångar blir lägre än överskottsmålet ska åtgärder för vidtas för att nå målet. En sådan åtgärd är att skifta till mindre riskfyllda tillgångar vilket sänker överskottsmålet. Ifall försäkringsrörelsens tillgångar varaktigt hamnat under överskottsmålet ska detta rapporteras till styrelsen och till finansinspektionen. En handlingsplan för att komma upp över överskottsmålet igen ska skyndsamt tas fram och implementeras. Exempel på åtgärder är ändrade prognosgrunder följt av omräkning av belopp att utbetala.

4.6.4 Underskottshantering

Underskott på enskilda konton täcks vid behov med kollektiva överskottsmedel.

5 Hela försäkringsrörelsen

5.1 Överföring av pensionsrätt mellan makar

Enligt socialförsäkringsbalkens 61 kap 11-16 §§ kan premiepensionsrätt överförs mellan makar. Enligt 64 kap 44 § ska en avgift tas från överföringen som svarar mot minskad arvsvinst i systemet.

Den överförda premien delas upp i två delar.

Den ena delen tillförs mottagarens försäkring som en inbetalning. Storleken av denna del bestäms så att överföringar inte förväntas förändra storleken av Pensionsmyndighetens samlade premiepensionsutbetalningar. Härvid tas hänsyn till

- skillnaden i förväntad livslängd mellan kvinnor och män,
- mängden premiepensionsrätt som överförs från man till kvinna respektive från kvinna till man, samt

- framtida förväntad värdetillväxt för Pensionsmyndighetens tillgångar inom respektive försäkringsgren.

Den andra delen, minskningsmedel, fördelas mellan pensionsspararna inom respektive försäkringsrörelse. För fondförsäkring sker fördelningen på samma sätt som fördelning av arvsvinst enligt 3.1.4. För traditionell försäkring fördelas medlen som premie proportionellt mot det tekniska återköpsvärdet enligt 4.3.2. Proportionalitetsfaktorn är en uppskattning av faktisk dödlighet, som beror av ålder men är lika för kvinnor och män. Den uppskattas ur Pensionsmyndighetens erfarenhet.

5.2 Försäkringar på två liv

Vid beräkning på försäkring på två liv antages tills vidare att dödsfall för förstförsäkrad och medförsäkrad sker oberoende av varandra och med samma dödlighetsintensitet som vid beräkning på försäkring på ett liv. När tillräcklig erfarenhet erhållits omprövas detta antagande.

5.3 Ändring av försäkring

5.3.1 Tillförande av efterlevandeskydd under pensionstid

Försäkring under pensionstid kan ändras genom att kompletteras med efterlevandeskydd, se 91 kap. 3 § Socialförsäkringsbalken (2010:110) (SFB). Vid fondförsäkring behålls fondinnehavet oförändrat. Vid traditionell försäkring behålls det tekniska återköpsvärdet och den retrospektiva reserven oförändrade. Pensionsbeloppet räknas om i samband med ändringen. Vid senare tilldelning av arvsvinst beräknas arvsvinsten som om försäkringen haft sin aktuella form under hela den period arvsvinsten avser.

5.3.2 Borttag av efterlevandeskydd under pensionstid

Försäkring med efterlevandeskydd under pensionstid kan ändras till att gälla enbart på pensionsspararens eget liv, se 91 kap 8 § SFB. Vid fondförsäkring behålls fondinnehavet oförändrat. Vid traditionell försäkring behålls det tekniska återköpsvärdet och den retrospektiva reserven oförändrade. Pensionsbeloppet räknas om i samband med ändringen. Vid senare tilldelning av arvsvinst beräknas arvsvinsten som om försäkringen haft sin aktuella form under hela den period arvsvinsten avser.

5.3.3 Byte av medförsäkrad under pensionstid

Om försäkring är tecknad med efterlevandeskydd under pensionstid och medförsäkrad avlidit och pensionsspararen senare ingår äktenskap eller

sammanboende enligt definitionen i 91 kap. 4 § SFB, kan försäkringen ändras till att gälla med ny medförsäkrad.

Vid fondförsäkring minskas tillgodohavandet så att belopp att utbetala räknat på enbart pensionsspararens liv blir lika stort som beloppet att utbetala före ändringen. Pensionsbeloppet för de nya försäkrade beräknas därefter med det nya tillgodohavandet. Minskningen av tillgodohavandet resulterar i försäljning av fondandelar och redovisas som pensionskapital frigjort genom dödsfall.

Vid traditionell försäkring beräknas ett tekniskt återköpsvärde för en försäkring som gäller enbart på den förstförsäkrades liv med det gällande garanterade beloppet. Det garanterade beloppet efter ändringen beräknas sedan med detta tekniska återköpsvärde som engångspremie. Vid denna ändring minskas således det tekniska återköpsvärdet. Den retrospektiva reserven ska ändras i samma proportion och minskningen redovisas som retrospektiv reserv frigjord genom dödsfall.

Vid senare tilldelning av arvsvinst beräknas arvsvinsten som om försäkringen haft sin aktuella form under hela perioden.

5.3.4 Övriga ändringar

Övriga tekniska ändringar sker enligt vedertagna försäkringsmässiga principer.

5.4 Avgiven och mottagen återförsäkring

Återförsäkring förekommer inte i Pensionsmyndighetens försäkringsrörelse.